

Comemorări 2015

Semnificația comemorării unor artiști care au făcut parte din elita culturii locale este legată de acțiunea regeneratoare a „privirii înapoi”, într-un moment în care spiritul vremii noastre este tot mai dispus să uite. Istoria ne cere să continuăm. Ceea ce avem astăzi are rădăcini în trecut, iar expozițiile retrospective și comemorative ne demonstrează că aceleași lucruri se reiau, reînnoindu-se, că arta, ca și natura, are o continuitate ciclică și, în timp, atât creatorii cât și publicul trec niște praguri de la cele știute la cele înțelese. Creatorii de astăzi deschid calea noilor concepte, căutând simboluri noi, dar adevărata creație este însuflețită de un același ideal moral și estetic, integrator, valabil azi ca și ieri. Artiștii pe care îi comemorăm au fost personalități prestigioase ale vremii lor, iar reamintirea lor este un act de reînviere a unei atitudini tradiționale de valoare în fața actului creației.

Anul acesta am avut de comemorat doi artiști foarte cunoscuți care s-au născut în același an, 1935, și au dispărut amândoi la aceeași vârstă, la 70 de ani: **Teodor Rusu** și **Alexandrina Gheție**.

Născut la 18 februarie 1935 și trecut în neființă în urmă cu 10 ani, **Teodor Rusu** a fost recunoscut ca unul dintre cei mai autentici artiști pe care i-a avut arta contemporană de la sfârșitul

secolului XX, al cărui nume poate să ocupe un loc binemeritat alături de creatori de talia lui Corneliu Baba sau Alexandru Ciucurencu. Autodidact, bazându-se în primul rând pe geniul propriu, a luat lecția cea mai profundă de la viață și din descifrarea sensibilă a farmecului frust al naturii, reflectând în solitudine la adevărul tulburător de simplu cuprins în câteva cuvinte de Luchian: „Natura îți oferă totul, dacă vei ști s-o privești”. Arhicunoscutele sale cicluri: căpițe, dealuri, șuri, pâini, mere, pomi înfloriți fundamentează misterul și seducția imaginii, imprimând picturii o savoare și o frapanță cu totul particulare. Rămânând fidel temelor care l-au consacrat, pictorul le-a conferit în permanență noi sensuri și virtuți pur plastice. Lumea satului, natura au în pictura sa valoare aproape arhetipală, artistul explorându-le în latura lor severă, arătându-se un observator deloc comod în interogațiile adresate sieși și lumii, celor din jur...

Artistul folosește vechile unelte de atelier într-un mod direct, simplu și liber și dă la iveală o pictură în care se recunoaște o rară înzestrare de colorist, o voluptate a contrastului cromatic fov, izbitor și totuși armonios, dar și surd, de o gravitate secretă.... Spirit iscoditor și imprevizibil, s-a autocaracterizat cu modestie: „Personal, mă consider și m-am considerat întotdeauna un pictor realist, un pictor incapabil de a inventa ceva care să se combine

Teodor Rusu

în mod armonios cu contextul înconjurător. Nu am avut și cred că nu am capacitatea de a abstrage, de a simplifica, decât după motiv. Întotdeauna am avut nevoie de el. Nu am dat în general exactitate întotdeauna obiectului urmărit în natură, nu i-am făcut toaleta desăvârșită. Consider că el trebuie să se afle la locul lui.” Tot ce a intrat sub incidența atenției sale și-a aflat locul perfect în tablourile lui, care ating pragul respirației monumentale. „Îmi caut mereu pe cât pot un drum al meu cu cât mai puține împrumuturi și fără să fiu cu ochiul la mode... Pictorul pictează lucrurile, nu ideile. Dacă ele există în artist și sunt adevărate, se vor desprinde cu siguranță din lucrările pictate” spunea artistul despre munca sa.

Un nume rostit cu deosebit respect și prețuire este cel al **Alexandrinei Gheție**, născută la 25 aprilie 1935 și dispărută în 2005. Apreciată ca o personalitate artistică matură care s-a format pe sine și în același timp a format multe generații de artiști, a avut o activitate prodigioasă desfășurată pe parcursul unei jumătăți de veac. Caracteristicile unui portret sintetic al artistei au fost solaritatea, harul inventiv, bucuria creației, gustul ordinii și al geometriei, echilibrul interior dătător de echilibru plastic, traduse într-o creație având la bază mai vechile căutări construc-

tiviste și cubiste, domesticite și disciplinate în compuneri ritmice și geometrice. Simțind nevoia de a-și forma un limbaj propriu, artista nu cita natura; pentru ea, peisajul trebuia să fie înainte de toate stare de spirit, recuperând uneori prin memorie un teritoriu nu atât perceput cândva, cât mai ales imaginat. Compozițiile sale se constituie într-un exercițiu continuu de captare a esenței grafice a peisajului, umplând suprafețele cu semne mărunte ce transpun, la rândul-le, trăirea sensului profund pe care-l conține imaginea unificată optic din puzderia atent dispersată de accente grafice delicate. Datorită structurii sale analitice, înclinației către descompunerea formelor la nivelul structurii lor esențiale, într-o neliniștită radiografiere a percepției lumii văzute, artista a mers până la pragul unor straturi aflate parcă într-o continuă vibrație, într-o serie de peisaje unde scriitura este supusă unei animații ordonate. De multe ori ai impresia că au fost concepute ca un portativ, având o succesiune de forme cu trimitere la compoziția muzicală. La întâlnirea vastului spațiu real, dar haotic, al naturii cu spațiul mental zămislit de artistă, creațiile sale au deschis un imens câmp de noi sugestii, depășind limitele motivului propriu-zis, semnalându-ne într-o ritmată sonoritate o plenitudine a viziunii personale, pe care o percepem acum ca pulsațiile încă vii ale inimii sale.

Alexandrina Gheție